

Під знаком Козерога

Готуючи сани влітку, ми з друзями вирішили «протестити» гірськолижну інфраструктуру південно-східного кантону Швейцарії — Граубюндена. Причому обрали не «розкручені» (й фінансово «кусючі») Санкт-Моріц і Давос, а столицю кантону — Кур. Найдавніше місто країни не застрягло в минулому і менш за все нагадує статечного бюргера, який веде нудне розмірене життя. Тут до самого ранку гудуть вечірки, схилами носяться відчайдухи-маунтінбайкери, а винороби пригощають найкращим у світі Піно Нуар

Текст: Ольга Довженко

Under the Sign of Capricorn

Bearing in mind that winter will be upon us sooner than perhaps we would like, my friends and I decided to try out the ski infrastructure of Graubünden, the southeastern Swiss canton. We avoided the much hyped and expensive St Moritz and Davos, instead opting for the canton's capital — Chur. Switzerland's oldest city is by no means stuck in the past — here, parties rage until dawn, mountainbike daredevils whizz down the hills, and guests are treated to some of the world's finest Pinot Noir

By Olha Dovzhenko

Photo: © Graubünden Tourism

Куру пощастило з географією: у давнину тут перетиналися торгові шляхи, сьогодні сходяться шляхи туристичні. Найвідоміші курорти Граубюндена розташовані в радіусі сотні кілометрів від Кура: до Санкт-Моріца — 85 кілометрів, до Давоса — 60, а до Арози хоч пішки — лише 30 кілометрів. Ми ж вирішили залишитися в Курі надовше — і були готові вже за кілька хвилин загубитися в плетиві старовинних вуличок: Старе місто знаходиться неподалік вокзалу. Вигоди такої близькості ми оцінили ще й наприкінці мандрівки, коли запізнювалися на потяг до Цюриха. Спринт із наплічниками від готелю до станції зайняв у нас хвилин п'ять...

Ключ від міста

А на початку подорожі ми спокійно зійшли з потяга і зазирнули до туристичного інфоцентру на вокзалі, де нам провели експрес-курс з історії Кура і вручили не лише карти й буклети, а й ключ від «машини часу». Так я жартула назвала найнезвичнішу споруду Кура — комплекс із двох дерев'яних «коробок» граубюнденського архітектора Петера Цумтора (Seilerbahnweg 17). Заходячи, здавалося б, у музей сучасного мистецтва, аж ніяк не очікуєш побачити всередині залишки фундаменту древньоримських будинків. Прихисток для місця розкопок, зведений у 1980-х роках, так органічно вписався в довкілля, що й сам перетворився на архітектурний шедевр. Тут у міні-музеї представлені артефакти тієї епохи, коли Кур (тоді — колонія Курія Реторум) був центром древньоримської провінції Реція Перша. На вітринах — статуетки, монети, уламки амфор, роги гірського козла (козеріг вважається «тотемом» Граубюндена).

Лаконічна архітектура, пастельні будиночки XVI століття і повна безпека пішоходів... Рух транспорту в Старому місті перекрито, тож наш спокій порушували хіба велосипедисти, які втомлено крутили колеса своїх забрьоханих роверів. Під час прогулянки ми на дві години «загубилися» в Художньому музеї Граубюндена (Postplatz). Думаєте, в Курі бракує світових шедеврів? А от і ні: тут вам і доробок аж трьох Джакометті (Августо, Джованні, Альберто), і живопис Ангеліки Кауфман, і «біомеханічні» скульптури Ганса Рудольфа Гігера. До слова, і Кауфман, і Гігер народилися в Курі. Та якщо Ангеліку мала батьківщина надихнула на створення історичних полотен, то в бурхливій уяві Ганса народився жаский обрах ксеноморфа із фільму «Чужий»...

Павільйон на місці розкопок древньоримських будинків
Inside the protective buildings of Roman excavations

Історичний центр Кура
Chur's historic centre

Черпаючи натхнення в традиційній альпійській кухні, граубюнденські кухарі не цураються інновацій

Гастрономічний креатив

Поки я ловила гав, милуючись розмальованими фасадами, друзі надібали магазин Metzgerei Mark (Obere Gasse 22), від одного погляду на вітрини якого кожен любитель м'яса неодмінно слиною зайдеться. Прощутто, салями, сосиски, ковбаски... М'ясоїд із мене такий собі, зате знання німецької знадобилися: друзям, які «шпрехен ніхт дойч», вимовити «бюнднерфляйш» було нелегко. А саме цей спеціалітет слід було замовити. Продавець із розумінням посміхнувся і виніс тонюні темно-червоні смужки сиров'яленої яловичини. «Граубюнденське м'ясо» маринують у білому вині з травами і приправами, в'ялять упродовж кількох тижнів і лише потім розвішують «достигати».

У Граубюндені, як і повсюди в Швейцарії, вам запропонують фондю, а полиці магазинів вгинаються від «ліндтів» із «тоблеронами». Проте, черпаючи натхнення в традиційній альпійській кухні, місцеві кухарі не цураються інновацій. Вечеряли ми в симпатичному ресторанчику Zunfthaus zur Rebleuten (Pfisterplatz 1), коронне блюдо якого — альпійські суші-роли з сиром «барлі». Куштували й місцеву класику — малунс, страву з тертої вареної картоплі, яку змішують із борошном і запікають під маслом. На десерт нас пригощали горіховим пирогом із традиційним вишневим лікером «Курер ротелі». Після вечері пригоди знайшлися самі: і ось ми вже сидимо на стільцях із алюмінію й склестекстоліту зі скелетами замість спинок у Giger Bar (Comercialstrasse 23), інтер'єр якого створив оскароносний Гігер. Люди з міцними нервами ховаються тут від літньої спеки, дають волю уяві й думають про вічне-макабричне... Правда, ніхто не гарантує, що ксеноморф не з'явиться вам у нічних жайттях, тож вживайте коктейль Chest Burst (горілка, ром, содова, зелений гренадин) на свій страх і ризик.

Вечір ми продовжили у «звичайному» барі Toms Beer Box (Untere Gasse 11). Якщо можна назвати звичайним заклад, де пропонують 140 сортів пива з усіх усюд, з України також. Принаймні, бармен запевнив мене, що у них недавно була (та й згула) пляшка «Чернігівського»... Почастило подрузі з Чехії: в колекції, якою

In the past, Chur was a gateway to important trade routes and alpine passes; nowadays, it's located at the intersection of tourist routes. From Chur, you can reach some of Graubünden's most celebrated resorts in less than an hour — St Moritz is only 85 kilometres away, Davos is just 60 kilometres from the canton's capital, and Arosa, at a mere 30 kilometres, could almost be considered a hiking destination. Travelling to any of these cities by rail, you'll have to change trains in Chur. We decided to stay longer, and were ready to explore the city's historic centre as soon as we arrived — the Old Town lies not far from the railway station. At the end of our journey, we had yet another chance to appreciate the Old Town's proximity to the station, desperately trying not to miss our train to Zurich. A frantic sprint with heavy backpacks from our hotel to the station took us less than five minutes...

A Key to the City

Before we got lost in the labyrinth of the Old Town's streets, we dropped into the Chur Tourism information centre at the train station. After a crash course in Chur's impressive 5,000-year history, we set off with maps and leaflets, as well as a something more important — the key to a "time machine". That's how I jokingly referred to Chur's iconic complex of two wooden "boxes" (Seilerbahnweg 17), designed by Graubünden architect Peter Zumthor. Appearances are deceiving — you enter some sort of a spaceship-like structure, only to step on to real Roman soil. Designed by the Pritzker Prize-winning architect in the 1980s, these pavilions shelter the remains of two Roman buildings, which date back at least two millennia. Meant to be a protective cover, the structures have become architectural landmarks in their own right. A small museum displays artefacts of the period, when the settlement then known as Curia Raetorum was the capital of the Roman province of Raetia Prima. The exhibits include sculptures, statutes, coins, and horns of Alpine ibex — or Capricorn — which is considered Graubünden's totem. Chur's historic Old Town is car-free, so we were only disturbed by cyclists, wearily pedalling along. During our city tour, we got lost in Graubünden Art Museum (Postplatz) for two hours. Think tiny Chur lacks world-class art, think again — how about works by the Giacometti trio (Augusto, Giovanni, Alberto), paintings by Angelica Kauffmann, and the spooky "biomechanical" sculptures by HR Giger? Both Kauffmann and Giger were born in Chur. However, while their hometown inspired Kauffmann to create historic canvasses, Giger's vivid imagination gave life to the horrid xenomorph from the *Alien* movies...

Breaking the Stereotypes

As I was admiring the façades, my friends spotted the Metzgerei Mark butcher shop (Obere Gasse 22), with all sorts of meat specialties to salivate over — prosciutto, salami, cured ham,

Drawing inspiration from traditional Alpine cuisine, local chefs allow themselves some room for creativity

Salsiz... I'm not really a meat person, but my German language skills came in handy as uttering *Bündnerfleisch* proved quite a challenge for my friends, who *sprechen nicht Deutsch*. With a knowing smile, the shop assistant brought thinly sliced air-dried beef to us. "Graubünden meat" is treated with white wine, seasonings, and herbs, cured in sealed containers for several weeks, and hung in free-flowing air before making its way to the customer.

In Graubünden's restaurants, just as all over Switzerland, you'll be offered fondue, and the shop shelves are bent under the weight of the Lindt and Toblerone chocolate. Though drawing inspiration from traditional Alpine cuisine, local chefs allow themselves some room for creativity. That evening, we had dinner at the lovely *Zunfthaus zur Rebleuten* restaurant (Pfisterplatz 1), which offers a creative take on a Japanese dish — Alpine City Sushi rolls with local *barley* cheese. We didn't overlook the region's classics, *maluns*, made of boiled and grated potatoes mixed with flour and fried in butter. For dessert, we were treated to nut pie, and the traditional cherry liquor *Churer Röteli*. As the night closed in, we found ourselves in a watering hole that resembled a xenomorph's hive. The ceiling, walls, floors, tables, and chairs in Giger Bar (Comercialstrasse 23) have been designed by HR Giger in the style of his *Alien* characters. We dropped in to quaff the bar's signature drink, the Chest Burst (vodka, rum, soda, green grenadine). However, as some of us were less comfortable spending the evening in such nightmarish surroundings, we moved to a more conventional pub — Toms Beer Box (Untere Gasse 11).

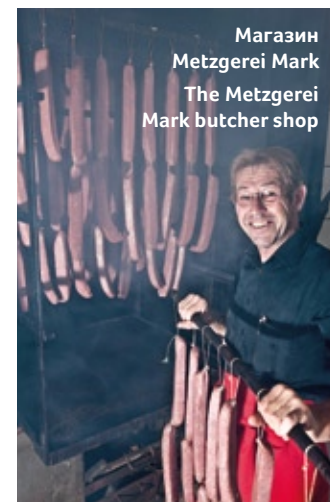
That is, if you can call it "conventional", it's a place with several hundred beer labels from all over the world — including Ukraine. Imagine my

Лікер «Курер Ротелі»
Churer Röteli liquor

Бюнднерфляйш
Bündnerfleisch

Магазин
Metzgerei Mark
The Metzgerei
Mark butcher shop

У Художньому музеї Граубюндена не бракує світових шедеврів

The Graubünden Art Museum is full of world masterpieces

МАНДРІВНИКАМ НА ЗАМІТКУ

Проїзд. До Кура можна дістатися потягом від Цюріха (півтори години, від €16) або Женеви (чотири години, від €44).

Картка Graubunden Pass (www.rhb.ch) дає право безоплатного проїзду в громадському транспорті у Граубюндені на 3 або 5 днів, а також 50% знижки на підйом у гондолі на гору Брамбруеш. Вартість для дорослого у другому класі — від €63 на 3 дні та від €83 на 5 днів.

Картка Swiss Pass (www.swiss-pass.ch) — єдиний квиток для користування залізницею, автобусами, трамваями і водними видами транспорту по всій Швейцарії. Проїзний для дорослого у другому класі на 4 дні коштує від €224, є картки на 8, 15, 22 днів та 1 місяць. Swiss Pass надає вільний вхід до кількох сотень музеїв, знижку 50% на більшість гірських залізниць та інші бонуси.

Туристичний інфоцентр Кура
Кур, Bahnhofplatz 3
www.churtourismus.ch

Гірськолижний курорт на горі Брамбруеш
Кур, Kasernenstrasse 15
www.bergbahnenchur.ch

Вернер Ерб
Кур, Fadäraweg 10
www.wernererb.ch

«Селище Гайді»
Маєнфельд,
Bahnhofstrasse 1
www.heididorf.ch

Винарня Donatsch
Маланс, Winzerstube zum Ochsen, Sternengasse 6
www.donatsch.info

Щільно забиті кілька холодильників, знайшлася пляшка «Великопоповицького Козела». Після хмільних посиденьок важко собі уявити, що зранку хтось здатен підкорити не те що вершини і схили, а сходи на другий поверх... Та наступного дня ми були готові до нових, тепер уже гірських пригод.

Уперед і вгору

Любов до гір граубюнденцям передається з материнським молоком. Пішки, з трекінговими палицями, із немовлятами в слінгах вони наполегливо торують шлях вперед і вгору. До фізичних навантажень мені не звикати, але навіть мене здивувала легкість, з якою прямували до своєї мети люди різного віку. Недарма символом кантону обрано козерога! По-доброму заздрю вмінню швейцарців розпоряджатися природним багатством. Скрізь у горах — котеджі й ресторанички, де можна перепочити, підживитися і заночувати. Більшість маршрутів добре марковані. Тож якщо ви певні у своїх топографічних здібностях, озбройтеся картою, компасом чи GPS-гідом і гайда досліджувати схили самостійно — не заблукаєте, хіба дуже хочете. А досліджувати тут є що: влітку — сотні кілометрів маршрутів для хайкінгу, взимку — 20 кілометрів гірськолижних трас. Кур — єдине місто Швейцарії із власним зимовим і літнім спортивним регіоном — горою з соковитою назвою Брамбруеш. Звісно, снігу ми не застали, зате оцінили тутешню інфраструктуру. На Брамбруеш нас доправив підйомник, нижня станція якого розташована якраз за «коробками» Зуммтора. На верхівці біля ресторану Bergrestaurant Brambruesch нас зустрів мелодією альпійського рогу гірський рок-стар Вернер Ерб. Поки господиня виносила страви, музикант влаштував нам майстер-клас із гри на інструменті.

Коли дивишся, як сивочолий гуру з легкістю видобуває з рогу мелодійні звуки, здається, що простіше не буває. Де там! З першого разу «трембіта» не піддається взагалі, з другого виходить глухе шипіння, і тільки коли починає паморочитися голова, легені ледь не рвуться, і хочеш закинути цю справу куди подальше, врешті виходить слабка подоба звуку.

Як і українці трембіту, швейцарці називають ріг гірською мобількою. Але те, що грає Вернер, нагадує не звичайний дзвінок, а цілий поліфонічний рінгтон, на звук якого у корівок зростають надії, а овечки самі вертаються в стадо. Для колоритного чоловіча гра на оригінальному інструменті — щось на кшталт медитації: «Я заплещу очі, граю, і голова звільняється від думок...». Музику різка Ерб використовує навіть для лікування людей, а сам може зіграти що завгодно — від класики до джазу. Вернер запевнив, що після кількох занять альпійський ріг піддається навіть тим, кому ведмідь наступив на вухо... Але часу було обмаль, і ми взялися до прозаїчніших справ — обіду. Нам подавали звичайнісіньку м'ясну нарізку, сир, хліб і вино — але в горах, та ще й після тривалої прогулянки, наїдки видалися вдвічі смачнішими. Заслужили!

П'ятизірковий екстрим

Поки ми спускалися вниз у гондолі, під нами по гірських схилах із шаленою швидкістю мчали екстремали-маунтінбайкери. А в Курі ми повсюди зустрічали пом'ятих, замурзаних і водночас щасливих велосипедистів, які виглядали так, ніби проїхали етап «Тур де Франс» без жодної зупинки. Велоспорт тут у пошані — парк Alpenbikerpark Chur (Polenlöserweg 6), який приймав чемпіонати національного рівня, пропонує марковані траси для початківців і профі. Популяр-

surprise when the bartender assured me they'd recently had a bottle of *Chernihivske!* My Czech friend had more luck: a bottle of *Velkopopovický Kozel* awaited her in the range, bottles of which were stuffed into several fridges. As we made our way to our hotel several hours later, we could hardly imagine that the next day we would be able to ascend the stairs to the second floor of our hotel, yet alone climb mountains... But the next morning, we were ready for new adventures — this time in the mountains, which surround Chur on all sides.

Great Outdoors

It seems that a love for the mountains is passed on to the inhabitants of Graubünden with their mother's milk. On foot, with hiking sticks, even with babies in slings, young and old effortlessly climb the mountains smiling broadly. It seems canton's symbol, Capricorn, was chosen for a good reason! As we followed our guide up the slope, she told us the Swiss are very outdoorsy until old age, hence the ease they display exerting themselves even on high-altitude climbs. I've always been positively jealous of the way the Swiss manage their natural wealth. There are cottages and restaurants scattered all over the mountains, where hikers can take a break, sate their hunger, or stay overnight. A well-marked system of trail guide signs and markers will point you in the right direction — it's difficult to get lost. If you trust your topographic skills, arm yourself with a map, a compass, and a GPS-guide, you can explore paths or challenging alpine routes on your own. And there's plenty to explore! In summer, hundreds kilometres of hiking trails are just waiting to be discovered. In winter, Chur offers more than 20 kilometres of ski pistes within easy reach from the city. Chur is the only town in Switzerland with its own winter and summer sports region — Brambrüesch mountain.

An aerial cableway took us up Brambrüesch from the heart of the city. On the mountain, near *Bergrestaurant Brambrüesch*, we were greeted with an alpenhorn tune, played by local celebrity, Werner Erb. Just as the hostess was bringing the dishes, the musician gave us a workshop on how to play the instrument. Watching the master effortlessly blowing into the 4-metre long pipe, it looked easy. Far from it! On my first try, the alpenhorn was silent, on the second try, it made a flat hiss, and only when I felt ready to faint, my lungs almost bursting, there finally emerged something that could be identified as sound. Just as Ukraine's own *trembita*, the alpenhorn is called the mobile phone of the

mountains. Since time immemorial, it was used as the only means of communication between herdsmen. Yet, what Erb performs resembles a polyphonic ringtone, which would not only soothe the cattle, but reaches into your soul. For Erb, playing the instrument is like a sort of meditation: "I close my eyes, play, and my mind unwinds." He uses the alpenhorn to heal others too, often working with alcoholics and drug addicts. Playing jazz and world music is another hobby of his, and he often travels around the world to perform. Erb assured me that after several lessons the alpenhorn can be played even by those without a musical ear... But we were short of time, and our lunch was waiting. After so much mountain climbing, the well-earned meat, cheese, bread, and wine tasted heavenly and seemed the best food on earth.

Five-Star Adrenaline

As we were descending in a gondola, we saw mountainbikers zipping across the hills. And in Chur, we constantly ran into drained, muddy, but nevertheless happy cyclists, bearing testament to how popular cycling is here. *Alpenbikerpark Chur* (Polenlöserweg 6), which hosts national biking and downhill championships, offers beginner, advanced, and pro-level difficulties. Brambrüesch boasts signposted cycling and mountainbiking trails, which feature everything from smooth tracks to freestyle downhill trails. Dirtsurfing is another cool way to ride — whizzing at high speeds across the mountains on an inline board (think skateboard with two large wheels). Thrills, chills, and pure adrenaline! Mats are rolled over the hills as falls often occur — it looks like even extreme sports are five-star in Switzerland. With special bicycle compartments in trains, restaurants with parking lots, and mountainbike hotels with garages, washing facilities, and workshops, Switzerland caters to cyclists' needs. In the hotels, you'll find everything you could wish for after a hard day's riding — from a steam bath to a wellness area. Just imagine the pleasure of soaking in a Jacuzzi after a long ride. A luggage transfer service will make sure

TRAVELLERS' NOTES

Transport. Chur can be easily reached by train from Zurich (1.5 hours, from €16) or Geneva (4 hours, from €44).

Graubünden Pass (www.rhb.ch) lets you use the public transport in Graubünden for 3 or 5 days, as well as gives a 50% discount on the Brambrüesch aerial cableway. An adult pass in second class costs from €63 for 3 days and from €83 for 5 days.

Swiss Pass (www.swiss-pass.ch) entitles you to unlimited travel throughout the rail, bus and boat Swiss Travel System network. The pass is available for 4, 8, 15 or 22 days or 1 month. An adult pass in second class costs from €224 for 4 days. The pass also offers a 50% discount on most mountain railways, as well as a free entry to over 470 museums all over the country.

Chur Tourism Information Centre
Chur, Bahnhofplatz 3
www.churtourismus.ch

Brambrüesch Ski Resort
Chur, Kasernenstrasse 15
www.bergbahnenchur.ch

Werner Erb
Chur, Fadäraweg 10
www.wernererb.ch

Heididorf
Maienfeld, Bahnhofstrasse 1
www.heididorf.ch

Donatsch Winery
Malans, Winzerstube zum Ochsen, Sternengasse 6
www.donatsch.info

Giger Bar від Ганса Рудольфа Гігера
Giger Bar designed by H.R. Giger

Хатина Гайді у Маєнфельді
The house of Heidi in Maienfeld

Photos: © Christof Sonderegger / ENGADIN St. Moritz By-line swiss image.ch, Yvonne Bollhalder / Chur Tourismus

Photos: © Andrea Badrut / Alpenbikepark Brambrüesch, Chur Tourismus

Фестиваль Кура

15-17 серпня
www.churerfest.org
Раз на рік Кур «хіп-стерує», приймаючи Міжнародний фестиваль бороданів у рамках Фестивалю Кура. Цьогоріч власники розкішних вус і борід зберуться на площі Ochsenplatz у Курі 17 серпня

Chur Festival

15-17 August
www.churerfest.org
Chur has long welcomed hipsters even before they were cool — every year, the city hosts the International Alpine Beard Competition, part of the Chur Festival. In 2014, the hairiest men of the Alps will boast off their carefully groomed facial hair on Ochsenplatz on 17 August.

Знижний і брудсерфінг: із вітерцем промчати схилом униз на химерній конструкції, подібній до велосипеда. При цьому дозволяється як слід вивалитися у багноці.

Задоволення пороссяче! Здається, навіть екстрим тут п'ятизірковий. На схилах розстелені мати — без падінь рідко обходиться, тож підстелена «соломка» стає в пригоді. Швейцарія — дуже зручна країна для велосипедистів: спеціальні вагони з відділеннями для «байків», ресторани зі зручними парковками, готелі, де «залізного коня» при потребі вимийуть і «підкують»... У багатьох готелях обладнані сауни та спа-салони. Уявіть блаженство: відмокнути у джакузі після цілого дня на колесах... Зручна система доставки багажу дозволяє подорожувати «порожняком»: просто залиште речі на ресепшені до дев'ятої ранку, і того ж дня їх доправлять до наступного готелю. Щоправда, гірський велосипед — не моє, тож я трохи схитрувала й осідлала електробайк, з яким значно легше долати гірські схили й підйоми. Велик як велик, хіба що вдвічі важчий і з електромотором — але це зовсім не значить, що педалі крутити не доведеться. Ще й як доведеться! І хоч затяті маунтінбайкери скептично ставляться до нового тренду, є в ньому безперечні плюси: під час поїздки можна не обливатися потом, а милуватися пейзажами. І ніякого шахрайства! Ну, майже...

Маленька «Міс Швейцарія»

Сліпуче серпнєве сонце, спокійна велич Альпійських гір, побрязкування дзвіночків

на шиях кіз — мила серцю пасторальна картинка відкрилася нам у містечку Маєнфельд, що за півгодини їзди від Кура. Ми зійшли з потяга і попрямували через пишні виноградники до «Землі Гайді». Про Гайді — героїню однойменної дитячої повісті Йоганни Шпірі — вам розкаже кожен швейцарський школяр. Тут вона така ж популярна, як Гаррі Поттер, та й доля Шпірі чимось нагадує життєвий шлях Джоан Роулінг. Бестселер, яким із 1880 року зачитуються дітлахи в усьому світі, написала скромна домогосподарка. «Гайді» перевидавали 13 разів, переклали п'ятьма десятками мов, зокрема й українською. П'ятирічна сирітка підкорила й кінематограф: найвідоміша з двадцяти екранізацій — голлівудський фільм «Гайді» 1937 року з Ширлі Темпл у головній ролі. У Маєнфельді, де відбувається дія повісті, не обмежилися музеєм Йоганни Шпірі — поряд звели хатину Гайді. Переступаючи поріг, не ймеш віри, що Гайді — вигаданий персонаж. Надто зворушливо відтворено аскетичний затишок оселі, в якому Гайді мешкала з дідусям. Є тут і письмовий стіл, за яким дівчинка вчила грамоти непосидючого пастушка Петера, й інвалідне крісло її подруги Клари (яка, звісно, видужала — цілющий гірський клімат творить дива). До слова, оглядини в будинку проводить справжня кінозірка — колишній мер Маєнфельда Гітч Мор, який десятирічним хлопчиком знявся в одній з екранізацій «Гайді». Під час екскурсії я розговорилося з молодою японкою, яка захоплено фотографувала ледь не кожну деталь інтер'єру. Виявляється, в Японії Гайді люблять не менше: там її «одомашнили» в аніме-серіалі «Гайді — дівчинка

Якщо ви їдете легкою — просто залиште свої сумки в рецепції готелю до 09:00, і вони будуть доставлені до призначеного місця того ж дня.

Оскільки велосипед не мій чашу каністера, я обманом взяла електричний велосипед, який допоміг їздити по крутих горах не задихаючись. Він нагадує звичайний велосипед, але вдвічі важчий і обладнаний електричним двигуном, який збільшує потужність педалисту, але все одно пропонує багато вправ. Хоча деякі велосипедисти скептично ставляться до концепції е-велосипедів, їздити по швейцарській країні без задиху і поту. І це не обман! Так, майже...

Little Miss Switzerland

Яскраве сонце, гори, і заспокоюючий звук дзвіночків, чудово пахучий містечко Маєнфельд чекало на нас після півгодинної їзди з Кура. Ми вийшли з потяга і попрямували крізь пишні виноградники до світу «Гайді». Кожна швейцарська дитина знає про Гайді, героїню однойменної дитячої повісті Йоганни Шпірі. Тут вона така ж популярна, як Гаррі Поттер, і доля Шпірі чимось нагадує життєвий шлях Джоан Роулінг. Бестселер, яким із 1880 року зачитуються дітлахи в усьому світі, написала скромна домогосподарка. «Гайді» перевидавали 13 разів, переклали п'ятьма десятками мов, зокрема й українською. П'ятирічна сирітка підкорила й кінематограф: найвідоміша з двадцяти екранізацій — голлівудський фільм «Гайді» 1937 року з Ширлі Темпл у головній ролі. У Маєнфельді, де відбувається дія повісті, не обмежилися музеєм Йоганни Шпірі — поряд звели хатину Гайді. Переступаючи поріг, не ймеш віри, що Гайді — вигаданий персонаж. Надто зворушливо відтворено аскетичний затишок оселі, в якому Гайді мешкала з дідусям. Є тут і письмовий стіл, за яким дівчинка вчила грамоти непосидючого пастушка Петера, й інвалідне крісло її подруги Клари (яка, звісно, видужала — цілющий гірський клімат творить дива). До слова, оглядини в будинку проводить справжня кінозірка — колишній мер Маєнфельда Гітч Мор, який десятирічним хлопчиком знявся в одній з екранізацій «Гайді». Під час екскурсії я розговорилося з молодою японкою, яка захоплено фотографувала ледь не кожну деталь інтер'єру. Виявляється, в Японії Гайді люблять не менше: там її «одомашнили» в аніме-серіалі «Гайді — дівчинка

якої було прочитано всюди з 1880. *Heidi* була перевидавана 13 разів, і перекладено на 50 мов, включаючи українську. 5-річна сирітка також потрапила на срібний екран. 1937-го голлівудський фільм *Heidi* зі Ширлі Темпл залишається найпопулярнішим серед приблизно 20 фільмів і телеадаптацій цієї історії. Маєнфельд, місце дії книги, нині є центром туристичної зони, відомої як Гайділанд, і має не лише музей, присвячений Шпірі, але й відтворену хату Гайді. Коли ви побачите суворість цієї хати

Граубюнден — край п'ятизіркового екстриму
Graubünden — the land of five-star extreme sports

Піно Нуар винарні Донатш двічі визнавали найкращим у світі
Donatsch winery was twice named the world's best Pinot Noir producer

Біле вино із сорту Комплетер, який вирощується тільки в Швейцарії

White wine made of the Completer grape variety, which grows exclusively in Switzerland

МАУ пропонує рейси з Києва та інших українських міст до Цюриха й Женеви.

UIA operates flights from Kiev and other Ukrainian cities to Zurich and Geneva.

Альп» 1974 року. Дехто навіть долає тисячі кілометрів, щоб одружитися в Маєнфельді — одна з японських весільних агенцій втілює в життя дитячі мрії поєднати долі серед медитативної швейцарської природи. Яка, втім, незмінно приваблює й тих, хто нічого не знає про Гайді...

Під грифом «таємно»

Кажуть, щоб отримати задоволення від швейцарського вина, слід знайти того, хто за нього заплатить — мовляв, насолода ця влітає в копійечку. Так то воно так, але тільки трішечки не так... Справді, швейцарське вино — не з дешевих. Але ж якість! Але ж смак! За межами країни про досягнення граубюнденських виноробів відомо неприємно мало. Прагнучи виправити це приkre непорозуміння, ми вирушили в самісіньке серце виноробного регіону Бюнднер Герршафт. У містечку Маланс нашим сомельє був винороб у п'ятому поколінні Мартін Донатш. Після стажування в Австралії, Південній Африці, Франції й Іспанії Мартін очолив сімейний бізнес. Сучасні знання та ноу-хау, помножені на любов до своєї справи, принесли виноробу заслужений успіх: у 2010 і 2011 роках вино родини Донатш визнали найкращим на Міжнародному конкурсі Піно Нуар. За рік компанія виробляє до 30 000 пляшок, і вся робота — від збору врожаю до наклеювання етикеток — відбувається в рідному місті винороба. Мартін із усмішкою зізнається, що не прагне світової слави — не хоче поступатися якістю заради кількості. Наповнюючи мій келих білим вином із сорту Комплетер, який вирощується тільки в Швейцарії, Мартін порівнює містечка кантону з сортами винограду. І стверджує, що варто відвідати їх усі — щоправда, без поспіху, властивого «людям великих міст». Час у горах тече повільніше, і до розслабленого місцевого ритму життя звикаєш за кілька днів. Добре вино допомагає закріпити терапевтичний ефект... ■

Heidi shared with her grandpa, you hardly believe she was a fictional character. There's a table, where the girl used to teach the mischievous goatherd Peter to read, there's the wheelchair of her friend Klara, who, naturally, was healed thanks to the miraculous Alpine climate. The tour of the house is guided by a former child star — Hitsch Mohr, ex-mayor of Maienfeld, featured in local film adaptation of *Heidi* in 1953 when he was 10. After the tour, I chatted with a young Japanese woman, who was taking photos of the interior. In Japan, Heidi is as popular as it is in Switzerland, thanks to a 1974 anime TV series *Heidi, Girl of the Alps*. Some Japanese even cover thousands of miles to get married in Maienfeld — there's an agency that organises weddings for those who have been dreaming of tying the knot amid Swiss landscapes since their childhood. Still, this place is captivating even for those who know nothing about *Heidi*...

Complete(r) Story

They say that to enjoy Swiss wine, you need to find someone who will pay for it — supposedly, it costs a pretty penny. In fact, it's only half of the story... The local wine is not the cheapest, but what quality! What taste! It's such a pity that the world outside Switzerland knows little about the accomplishments of Graubünden's winemakers! To find out more we set out into the heart of the Bündner Herrschaft wine-growing region. In the town of Malans, we met Martin Donatsch, a fifth generation winemaker. Donatsch apprenticed at several wine growing estates in Australia, South Africa, France, and Spain before joining the family business. Bringing to it forward-looking scientific knowledge, multiplied by love for his craft, Donasch achieved great success — in 2010 and 2011, his domain was awarded the world's best Pinot Noir producer at the *Mondial du Pinot Noir*. Donatsch gave us a tour around the domaine and showed us the cellar, where hundreds of vintage wine bottles are stored. During the winetasting, he filled my glass with white wine made of the Completer grape variety, which grows exclusively in Switzerland. Annually, the company produces up to 30,000 bottles of wine, and all the tasks — from harvesting to labelling — are done here, on the Malans estate, which has belonged to the Donatsch family for more than a century. Donatsch tells me they don't want to become a big company; the growth of production would mean they would have to sacrifice quality for quantity. Comparing the villages of the region to good grape varieties with their own character, Donatsch says they are all worth exploring at a leisurely pace. How do you manage to unwind enough to enjoy the unspoiled alpine landscapes without haste? Just make your way to the Alps and let the healing power of the mountains work its magic. A little wine might also help in the process. ■

Photos: © Courtesy of Martin Donatsch